

СТАНОВИЩЕ

относно дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен
„доктор“

Област на висше образование: 7. Здравеопазване и спорт

Професионално направление: 7.6 Спорт

Докторска програма: “Теория и методология на спортната наука”

Факултет: Обществено здраве, здравни грижи и туризъм

Катедра: “Водни спортове”

Тема на дисертационния труд: „Социално-културни промени в плувните спортове в България до 1944 година“

Докторант: Николай Георгиев Кръстев

Научен ръководител: доц. Йордан Донеv, доктор

Автор на становището: проф. д-р Веселина Георгиева Иванова, Тракийски университет, гр. Стара Загора

1. Данни за докторантурата, дисертацията, автореферата и публикациите

Данни за процедурата

Със Заповед РД 1262/02.12.2025 г. на Ректора на НСА “Васил Левски”, гр. София и съгласно чл.4, ал.2 от ЗРАСРБ, чл.31, ал.1 от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и чл.60, ал.1, ал.2 и ал.3 от Наредбата за придобиване на ОНС “доктор” в НСА “В. Левски” и решение на ФС на факултет “Обществено здраве, здравни грижи и туризъм” от 25.11.2025 г. е определено научно жури по откритата процедура за официална защита на дисертационния труд на Николай Георгиев Кръстев – докторант в редовна форма на обучение към катедра “Водни спортове”.

Документите, които удостоверяват професионалната подготовка и публикационната активност на докторанта са представени съобразно изискванията на действащата нормативна уредба и в необходимия срок.

Данни за дисертацията, автореферата и публикациите

Като академичен формат, дисертационният труд е изграден коректно, обединява и представя всички аспекти на изследването - предговор; използвани основни понятия

и съкращения; три глави основен текст; заключение, включващо изводи и препоръки; 4 приложения. Трудът е в обем от 205 страници, в т.ч. библиография, която съдържа общо 408 използвани източници (изследвания и публикации, сборници и речници, нормативни документи, архивни фондове, Интернет ресурси, видеоматериали от архива на Българска национална филмотека), онагледен е с 11 таблици и 17 снимки.

Композицията, обемът, стилно-езиковото и техническото оформление на дисертационния труд отговарят напълно на академичните изисквания и покриват характеристиките на качествен научно-изследователски продукт.

В съвременното общество, белязано с девалвация на заложените още при формирането на спорта хуманни и социално-културни негови проекции върху образованието, възпитанието, развитието на човека, има нужда от погледа към корените му днес. Определят го необходимостта от изясняване и анализ на все още неизследвани, но важни събития и тенденции, установяването на факти и процеси, оказали многостранно влияние върху българското общество. Пренамираме го в представения дисертационен труд на Николай Кръстев на тема: „Социално-културни промени в плувните спортове в България до 1944 година“.

В контекста на значимостта на плуването в общата социално-културна действителност в спорта в страната е и поставената цел на изследователската дейност - установяване на измененията, свързани с развитието на обхвата и влиянието на социално-културните функции на системата на плуването и плувните спортове в първите няколко десетилетия след Освобождението.

След началото на **първа глава** с “Постановката на проблема” е направен обширен преглед и анализ на историческите източници и литературните изследвания по темата на дисертацията в две направления: основни социално-културни функции на физическото възпитание и спорта и развитие на плуването и плувните спортове в България до 1944 г. Авторът стига до заключението, че чрез използването на системно-интегративния или системно-функционалния подход може да се направи обективна характеристика на феномена *спорт* като социална система и обществено явление с двупосочно влияние и въздействие – от обществените нужди към него и обратно.

Формулираната в първа глава хипотеза е следствие от разкритите от Николай Кръстев фактологически дефицит и непълноценно изследване на развитието на плуването и плувните спортове в България през периода 1878–1944 година. Хипотезата

дава точна представа за същността на проведеното херменевтично изследване и е логичен преход към концептуалната му рамка.

Елементите на концепцията, представени в края на глава първа – обект, предмет, цел, задачи, етапи, използвани методи и критерии, са коректно дефинирани и във взаимна свързаност.

В глава втора и трета на дисертационния труд в хронологичен порядък и на основата на събрания голям обем емпирични данни обстойно са представени историческите факти, събития и процеси в развитието на плуването и на плувните спортове.

Зараждането на плувния спорт се разглежда през призмата на началото му в Англия, социално-културните функции на плуването в Западна Европа през XIX век и създаването на ФИНА. Авторът разкрива присъствието на плуването в бита на българина чрез появявата му в народното творчество, в българската сухопътна армия, участвала във войните от второто десетилетие на XX век.

Изключително задълбочено и разгънато е характеризирана дейността на Съюза на българските гимнастически дружества „Юнак“, Българския народен морски сговор и Българската национална спортна федерация, като е изяснено сътрудничеството между тях, взаимодействието им с държавната и общинска власт, с други организации, имащи отношение към развитието на плуването.

Обективизирани са историческите процеси на културно, идейно и организационно въздействие на Съюза „Юнак“, БНМС и БНСФ върху обучението, организираното плуване, строежа на басейни, спортното плуване, водното спасяване, водната топка и скоковете.

Разкрити са приносите и последиците от дейността на трите организации и държавните институции, намерили отражение в разширението на обхвата и влиянието на социално-културните функции на системите на плуването и плувните спортове. Дефинирани са предизвиканите значими културни промени в българското общество.

Съобразно поставените задачи на изследване и по изведените 18 показатели към обособените от автора социално-културни функции на системите на плуването и плувните спортове (здраве и хигиена, образование и възпитание, популяризация и пропаганда, спортно-състезателна функция, военно-приложна функция, социална достъпност) са направени обобщения в края на всеки раздел на дисертационния труд. Те са логическо следствие от задълбочената изследователска дейност и солидно

аргументирани с приложения комплекс от методи: ретроспективен анализ и реконструкция на исторически събития, сравнителен анализ, събиране, анализ и верификация на данни в процеса на формиране на историческия наратив, експертна оценка, анкетен метод.

Авторефератът е логично отражение на структурата и съдържанието на дисертационния труд и в обобщен вариант представя неговите ясно открити цели, процесуални и съдържателни конструкти.

По темата на дисертацията са депозираны 4 публикации, в които се коментират и популяризират различни ракурси на работната проблематика.

2. Научни приноси на дисертационния труд

Дисертацията е задълбочено изследване на историческите, социалните и културните контексти на поява и развитие на плувните спортове в България в периода до 1944 година. Изяснени са недостатъчно проучени, но значими промени, настъпили вследствие на социо-културни процеси в българското общество. За първи път в научните среди се представя цялостно дейността на трите на обществени организации – СБГД Юнак“, БНМС и БНСФ. Новото познание разкрива възможност да се изгради пълноценно разбиране за същността и ролята на спорта, в частност на плуването и плувните спортове, като социално явление и общочовешка култура.

3. Заключение

Основанията ми да предложа на уважаемите членове на научното жури на докторант Николай Георгиев Кръстев, да бъде присъдена ОНС „доктор“ в област на висше образование: 7. Обществено здраве и спорт, професионално направление: 7.6 Спорт, са следните:

първо, дисертационният труд на тема: „Социално-културни промени в плувните спортове в България до 1944 година“ притежава характеристиките на научно изследване, напълно отговарящо на изискванията за присъждане на ОНС „доктор“ (покрити са наукометричните критерии за придобиване на научни степени);

второ, налице е високо равнище на професионална компетентност, детайлно познаване на работния проблем и лична ангажираност към изследваната проблематика, коректна изследователска култура, способност за формулиране и доказване на научни тези и хипотези, поле за дискусии;

трето, анализът на дисертационния труд, публикациите по темата и научно-експерименталната дейност показват широтата на интереси, мотивацията и компетентната убеденост за значимостта, актуалността и перспективността на работната проблематика, откриване на нови изследователски полета.

09.02.2026 г.

Изготвил становището:

проф. д-р Веселина Иванова

OPINION

on the dissertation for the award of the educational and scientific degree "Doctor"

Field of higher education: 7. Health and Sports

Professional field: 7.6 Sports

PhD program: Theory and methodology of sports science

Faculty: Public health, healthcare and tourism

Department: Water sports

Topic of the dissertation: "Socio-cultural changes in swimming sports in Bulgaria until 1944"

Doctoral student: Nikolay Georgiev Krastev

Scientific supervisor: Assoc. Prof. Yordan Donev, PhD

Author of the opinion: Prof. Veselina Georgieva Ivanova, PhD, Trakia University, Stara Zagora

1. Data on the doctoral studies, dissertation, abstract and publications

Data on the procedure

By Order RD 1262/02.12.2025 of the Rector of the National Academy of Sciences "Vasil Levski", Sofia and in accordance with Art.4, para.2 of the Law on the Protection of the Rights of Persons with Disabilities, Art. 31, para.1 of the Regulations for the Implementation of the Law on the Protection of Rights of Persons with Disabilities and Art.60, para.1, para.2 and para.3 of the Regulation for the Acquisition of the Degree of Doctor at the National Academy of Sciences "V. Levski" and a decision of the Faculty of Public Health, Healthcare and Tourism dated 25.11.2025, a scientific jury has been appointed for the open procedure for the official defense of the dissertation work of Nikolay Georgiev Krastev - a doctoral student in a full-time form of study at the Department of Aquatic Sports.

The documents certifying the professional training and publication activity of the doctoral student have been submitted in accordance with the requirements of the current regulations and within the required time frame.

Data on the dissertation, abstract and publications

As an academic format, the dissertation work is constructed correctly, unites and presents all aspects of the research - preface; basic concepts and abbreviations used; three chapters of the main text; conclusion, including conclusions and recommendations; 4 appendices. The work is 205 pages long, including a bibliography, which contains a total of 408 sources used (research and publications, collections and dictionaries, regulatory documents, archival funds, Internet

resources, video materials from the archive of the Bulgarian National Film Library), it is illustrated with 11 tables and 17 photos.

The composition, volume, stylistic, linguistic and technical design of the dissertation work fully meet the academic requirements and cover the characteristics of a quality scientific research product.

In modern society, marked by the devaluation of the humane and socio-cultural projections of sport on education, upbringing, and human development that were laid down during its formation, there is a need to look at its roots today. It is determined by the need to clarify and analyze still unexplored, but important events and trends, to establish facts and processes that have had a multifaceted impact on Bulgarian society. We find it in the presented dissertation work of Nikolay Krastev on the topic: "Socio-cultural changes in swimming sports in Bulgaria until 1944".

In the context of the significance of swimming in the general socio-cultural reality in sports in the country, the goal of the research activity is also set - to establish the changes related to the development of the scope and influence of the socio-cultural functions of the swimming system and swimming sports in the first few decades after the Liberation.

After the beginning of the first chapter with the "Statement of the Problem", an extensive review and analysis of the historical sources and literary studies on the topic of the dissertation is made in two directions: the main socio-cultural functions of physical education and sports and the development of swimming and swimming sports in Bulgaria until 1944. The author comes to the conclusion that by using the systemic-integrative or systemic-functional approach, an objective characterization of the phenomenon of sport as a social system and a social phenomenon with a two-way influence and impact – from public needs to it and vice versa can be made.

The hypothesis formulated in the first chapter is a consequence of the factual deficit and incomplete research of the development of swimming and swimming sports in Bulgaria during the period 1878–1944 revealed by Nikolay Krastev. The hypothesis gives an accurate idea of the essence of the conducted hermeneutic study and is a logical transition to its conceptual framework. The elements of the concept, presented at the end of chapter one – object, subject, goal, tasks, stages, methods and criteria used, are correctly defined and interconnected.

In chapters two and three of the dissertation work, in chronological order and on the basis of the large volume of empirical data collected, the historical facts, events and processes in the development of swimming and swimming sports are comprehensively presented.

The birth of swimming is examined through the prism of its beginnings in England, the socio-cultural functions of swimming in Western Europe in the 19th century and the creation of FINA. The author reveals the presence of swimming in the everyday life of the Bulgarian through its appearance in folk art, in the Bulgarian land army, which participated in the wars of the second decade of the 20th century.

The activities of the Union of Bulgarian Gymnastics Societies "Yunak", the Bulgarian People's Maritime Agreement and the Bulgarian National Sports Federation are characterized in an extremely thorough and detailed manner, clarifying the cooperation between them, their interaction with the state and municipal authorities, and with other organizations related to the development of swimming.

The historical processes of cultural, ideological and organizational impact of the Union of Bulgarian Gymnastics Societies "Yunak", the Bulgarian People's Maritime Agreement and the Bulgarian National Sports Federation on training, organized swimming, construction of pools, sports swimming, water rescue, water polo and diving are objectified.

The contributions and consequences of the activities of the three organizations and state institutions are revealed, which were reflected in the expansion of the scope and influence of the socio-cultural functions of the systems of swimming and swimming sports. The significant cultural changes caused in Bulgarian society are defined.

In accordance with the research tasks and the 18 indicators derived from the socio-cultural functions of the swimming and swimming sports systems identified by the author (health and hygiene, education and upbringing, popularization and propaganda, sports-competitive function, military-applied function, social accessibility), generalizations have been made at the end of each section of the dissertation. They are a logical consequence of the in-depth research activity and solidly argued with the applied complex of methods: retrospective analysis and reconstruction of historical events, comparative analysis, collection, analysis and verification of data in the process of forming the historical narrative, expert assessment, survey method.

The abstract is a logical reflection of the structure and content of the dissertation work and in a summarized version presents its clearly identified target, procedural and content constructs.

4 publications have been deposited on the topic of the dissertation, in which different perspectives of the working issues are commented on and popularized.

2. Scientific contributions of the dissertation work

The dissertation is an in-depth study of the historical, social and cultural contexts of the emergence and development of swimming sports in Bulgaria in the period up to 1944. Insufficiently researched, but significant changes that occurred as a result of socio-cultural processes in Bulgarian society are clarified. For the first time in scientific circles, the activities of the three public organizations - Union of Bulgarian Gymnastics Societies "Yunak", the Bulgarian People's Maritime Agreement and the Bulgarian National Sports Federation are presented in full. The new knowledge opens up the opportunity to build a full understanding of the essence and role of sport, in particular swimming and swimming sports, as a social phenomenon and universal human culture.

3. Conclusion

My reasons for proposing to the esteemed members of the scientific jury to doctoral student Nikolay Georgiev Krastev, to be awarded the educational and scientific degree "doctor" in the field of higher education: 7. Public Health and Sports, professional field: 7.6 Sports, are the following:

first, the dissertation work on the topic: "Socio-cultural changes in swimming sports in Bulgaria until 1944" has the characteristics of a scientific study, fully meeting the requirements for awarding the educational and scientific degree "doctor" (the scientometric criteria for acquiring scientific degrees are covered);

secondly, there is a high level of professional competence, detailed knowledge of the work problem and personal commitment to the researched issues, correct research culture, ability to formulate and prove scientific theses and hypotheses, field for discussions;

thirdly, the analysis of the dissertation work, publications on the topic and scientific and experimental activity show the breadth of interests, motivation and competent conviction about the significance, relevance and prospects of the work issues, opening of new research fields.

09.02.2026

Prepared the opinion:

Prof. Veselina Ivanova, PhD